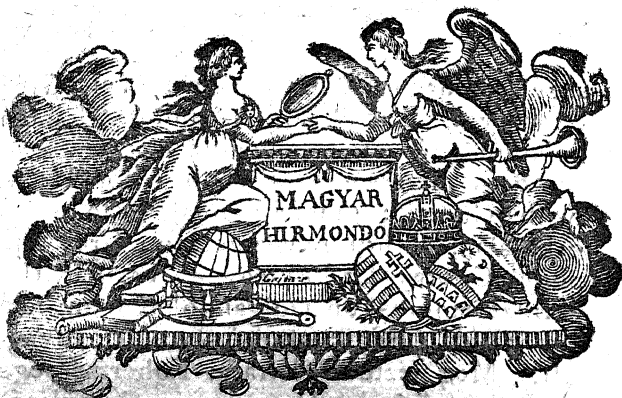

A^o
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG^o
ENGEDELMÉVEL,

OKIKIKIKIKIO

Nro 4.

Költ Bétsben, Sz. Jakab Havának (Júliusnak)
 13-dik napján 1798-dik Elztendőben.

Béts.

Az itt újjonnan fel-állított és már vi-
 rágzó Theréziána-Akadémiának öröm napja
 vala, e' folyó Hónapnak 11-dike, úgymint a'
 mellyen szerentséje vólt, Magyar Ország'
 kedves Nádor-Ispánnjának Jó'sef Királyi
 Főhertzegnek óhajtott látogatása által meg-
 tiszteltetni. Délelőtti 11 óra után érke-
 zett bé az Akadémia' nagy és még most is
 nagyobbodó épületébe O Kir. Főhertzeg-
 D

sége, a' maga Fő Udvarmesterével, Gróf Szapáry Ő Exc.jával, 's mulatott szintén délutáni két óráig, meg-nézegetvén gondos figyelmetességgel a' Nemes Iffjúságnak Kollégiomait; tántzoló-száláját; lovagló-oskoláját, a' hol nevezetessen, Gróf Apponyi György Úr, ki egy a' Ts. Kir. Udvari tzeremóniákon szolgálatokat tenni szokott Iffjak (Edelknábok) között, lovaglott. Meg nézte Ő Királyi Főhertzege a' N. Iffjúság' ebédlését is, és a' mulatókertjeit, a' hol sorokbann állott az egész N. Iffjúság, innepi Formaruhásann, és kiki között név szerént elő-mutatódott Ő Kir. Fő Hertzegeének, ki is nagy megelégedését nyilatkoztatta az Akadémiai minden intézetek eránt, 's különös hajlandóságát nevezetessen a' Magyar Iffjakhoz. Vezetői 's kísérői voltak Ő Kir. Főhertzegeének mindenütt: az Akadémia' Fő Direktora Gróf Saurau Ő Exc. ja; a' Helybéli Direktor Fő Tiszt. Hofstetter Apátúr; Vice-Direktor Fő Tiszt. Arminger Úr; 's a' két Sub-Direktorok, T. T. Vieser és Schneider Urak.

A' Magyar Nemzethez intézett Buzdító Históriai Előadás jöve itt a' napokban Világ' eleibe deák nyelven, a' melynek Homlok levelénn ez olvastatik: Ad Hungaros. — Vindobonae, Apud Mathiam Andream Schmidt. Caes. Reg. Aulae Typogr.

MDCCLXVIII. — Magábann foglalja ezenn Könyvetske: 1.) Attilának a' Scithák Királyának életét 's viseltt dolgait, Magyar Ország' azonn Krónikáiból summássann ki véve, a' mellyeket ditső Emlékezetű N. Király-afszonyunknak Mária Theréziának parantsolatjából, az akkori Korona örököse F. 2-dik Jó'sef' számára készített vólt Néhai Tudós Erdélyi Püspök Bajtai Jó'sef. 2.) Corvinus Mátyás Magyar Király' hadait, summásan ki-fzedve Magyar Ország' Statistica-Históriájából, mellyet, ezenn Ország' mostani nevezetes Histórikussa, Nagy Várad-i Kánonok Fő Tiszt. Pray György Úr, 2-dik Jó'sef; 2-dik Leopold, és 2-dik Ferentz F. Fejedelmeink parantsolatjából írt. 3.) Az Insurrectió (Hadi-felkelés) eránt, Corvinus Mátyás országlása alatt hozatott Végzéseket. — A' czélja ezen fontos rövidségű, 's ugyan azért kevés levelekből álló hármaz Előadásnak ki van fejezve az Előljáró Beszédnek következő sorai-bann:

Synopticus extractus e duobus his manuscriptis, magno potest esse usui ad retundendas eorum calumnias, qui sive in conferendis sermonibus privatis, sive etiam in publicis scriptis nationi Hungaræ invidiam conflare in animum inducunt suum; pro modernis autem temporum adiunctis duo alia maioris adhuc ponderis emolumenta

ex illo redundatura sunt: primum, quod enumeratione tam celebrium rerum a maioribus gestarum omnes illi, qui Hungaro nomine gloriantur, si casu quo belli atroces flammae denuo erumperent, de propriis viribus edocerentur. Adres autem magnas sive fortiter suscipiendas, sive feliciter terminandas nihil solet esse maiori stimulo, quam de modo, et possibilitate eas tractandi convictum esse; nec quisquam in rebus gerendis maiora reperit obstacula, quam si diffidentia virium suarum spem boni exitus deponat. Secundum, quod illi, qui Hungaros vel parum praestare Regi suo, vel in communi periculo haud pro viribus agere putant, ipsorum factorum commemoratione facile in aliam sententiam adducerentur.

A' Máltai Rend' Nagymesterétől Levelet vett a' most Bétsben mulató Colli Generalis. Indítódott a' Levél Máltából Jún. 16-dikánn, és nintsen benne semmi emlékezet a' Frantziákról, kikről való halgatása a' Nagymesternek, elegendes mind azon kerengő híreknek meg-tzáfolására, melyek között némellyek, Jún. 14 dikét; mások, 15-dikét, mások ismét 16 dikát határozzák meg, Málta Szigetének a' Frantziák által lett meg-vétettetésének napjáúl.

Egy Máltai Levélből, mely onnét Jún. 6-dikánn költ, azt olvassuk: hogy a' Szigetnek minden Erösségei sürűen meg-rakat-

tak ágyúkkal; a' Katonaság szüntelen gyakorlások által tökéletesebbítette magát; eleség és muníció annyi szállítódott bé, hogy leg alább is meg lehetett vele érni 3 esztendőre. A' Lakosokat annyira megelégedve írja lenni ezen Levél az oda való atyai igazgatással, hogy írtódnának még csak gondolkozni is, annak egy oly szabadsággal való fel-tseréléséről, a' mely, szép szín alatt varródott a' Belgáknak, Hollandusoknak, Cisalpinusoknak, Ligúriaiaknak, Rómaiaknak, és Helvétusoknak a' nyakokba: de az ígért tóldalékjai ezen kéntelen szabadságnak, nem egyebek eddig: pufztulásoknál, inségeknél, 's nyomorúságoknál.

Olasz - Országi Tudósítások.

Rómából Jún. 23 dikán: — „ Az újabb Nápolyi Levelékből olvassuk, hogy a' Frantzia Hajóssereget Júniusnak első napjain látták Szicília' Szigetének Lakosai, közel Szigetjekhez mendegélni Maresala Várossa' eránnyábann. Meg-állapodtak nagy számú Fr. hajók, 's meg-vártak egy hátra maradt Ofztállyokat, Girgentinél (Mind Girgenti mind Maresala Városa a' tenger-partján fekszik, Sziciliának dél felé eső részén). Némelly Frantzia hajók bé is mentek a' Sziciliai partokhoz friss vízért 's egyébért. Bonaparte az Adjutánsát is bé küldötte a' Szigetbe, olly izenettel,

hogy a' Frantzia Respublika, barátsággal viseltetik a' Sziget' Fejedelméhez a' Nápoly Királyhoz: azért nem tarthatnak a' Szicziai Elöljárók leg-kissebb ellenségeskedéstől is a' Fr. Hajóssereg' részéről. “

„Sziczia' vidékéről Málta Szigete felé vették útjokat a' frantzia hajók. Az Anglusok' Hajósserege, Nelson Contre Admirális' vezérlése alatt, Jún. 17-dikén reggel Nápoly Várossának eránnýábann állott a' tengeren. Egy Tiszt bé is ment tőlök Nápoly Városába az Anglus Követ' meg-látogatására, kivel minekutánna jó ideig beszéllgetett volna, vízfíza tért a' Hajóssereghez, melly jó szélre kapván, sietett Málta Szigete felé. “

Pedemontziumnak Loanó nevű Városába Jún. 18-dikénn mentek bé a' Genuai Katonák, minekutánna kapituláltak volna a' Városbéliekkel. Más vidékeken is foly a' had a' Ligúriai és Pedemontziumi Katonaságok között: és ezenn hadbann részt akar a' Cisalpinum Direktórium is venni a' mint látszik a' Szárdinai Király ellen, mint meg-tetfzik, az itt következő Leveléből, mellyet Jún. 12-dikénn küldött az Olasz Országai Fr. Sereg' Fővezéréhez Brune Generálishoz. A' Levél' értelme ez:

„Polgár Generális! Midőn a' Fr. és a' Cisalpina Respublikák között kötöttett Frigy által, a' két Státusoknak Kormányfizeikeik, az Olasz-Országai Kormányozó

(Frantzia) Generális' vezérlése alá rendelték a' Cisalpinus Sereget; erőss meg-győződéssel vóltak az eránt; hogy a' Generális nem tsak annyiban tétet a' Sereg által hasznót a' Cisalpina Respublikának, hogy ennek határait védelmezteti minden ellenséges meg-támadtatások ellen; hanem annyibann is, hogy ennek nevét betsületben tartatja, a' szomszéd Hatalmasságoknál. Ezen mind két részről való meg-győződésnél fogva, akarta a' Direktórium haladék nélkül tudtára adni Kegyelmednek Polgár Generális, hogy a' Turini Udvar, melly mind inkább inkább meg-felejtkezik a' jó szomszédság' jussairól, és azon költsönös kötelességekről, mellyeket szüntelen szemeik előtt kell tartani két barátságos Nemzeteknek, meg engedte, hogy egy Cisalpinus Katonai-személy, közönségesen meg kötöződjék, 's lántzra tétetve, vitetődjék tömlötzbe a' Poroszlók által. Ezen tselekedetnek értésére, hozzá gondolván ehez, olly sok más hasonló tselekedeteket is, mellyeket itt igen hoszfzas vólna elő-adni: reményljük, hogy Kegyelmed oly rendeléseket fog tenni, a' mellyeknél fogva, hathatóssan kívánhatunk mi a' Turini Udvartól elégtételt, melyre jussunk vagyön, 's óltalmazhatjuk Respublikánk' határait minden meg-támadtatás ellen. Ezen Udvarnak magaviselése, a' mi vélünk barátságban lévő Ligúriai

Respublika eránt, melynek birtokos jussát meg-sértette; és a' reánk nézve valórosfz rendtartásai, igen kétségesse teszik előttünk az ő biztatásainak szíves vóltát."

Mihelyt ezenn Írást vette Brune Generális: leg oitan parantsolatot adott ki, hogy egy része a' Cisalpinus Seregnek a' Ticinó vizéhez nyomúllyon,

(A' Ticino vagy Ticius folyó-vize, veszi eredetét a' Helvétziai bértzek közzül, s Pávia (Ticinum) Városán által folyván, csak hamar az után a' Pádus (Po) vizébe szakad. A' Ticinus választja el a' Cisalpina Respublika' birtokait, a' Szárdiniai Király' Pedemontziumi birtokaitól.)

Helvérziából mindég több több Fr.ák tatarodtak által a' Cisalpina Respublika' földjére; azon Fr. Seregoftályok' helyébe, a' melyek hajókon el szállítódtak onnét. Nyóltzvan ezerre szándékozik a' Fr. Direktórium nevelni Seregének számát Olasz Országban. Buzdította a' Cisalpinum Direktóriumot is, hogy a' Cisalpinus Sereget jó karba helyheztesse, és Polgár-Katonaságot is állíttson fel.

Helvétziát illető és Helvétziai Tudósítások.

A' Fr. Direktórium, minekutánna Helvétziát, mindenéből ki-pufztította: már most hadi frigynek és kereskedés eránt való szövetségnek kötésével kínálja azt, Közbenjárójának nevezvén ki e' dologban a'

Külső dolgokra ügyelő Fr. Ministerr Talleyrand Perigord Polgárt, ki azonban meg fog tovább is hagyódni a' Ministerségben, melyet már, a' Pári'si dolgok' folyamatai szerint ítélvénn, alkalmasint régen folytat.

Az előbbeni Fr. Fő Kommisszárius Rapinát Polgár által, hívatáljokból ki - tevődött két Helvétziai Direktorok közül egygyik, úgymint: Pfyffer Polgár ismét vizsgálta ült már a' maga Direktori székébe, a' Fr. Direktórium' engedelmeiből; de Bay Polgar félt abba vizsgálta ülni. Helyébe tehát, Más fog választódni; de a' választás' útján el fogja e' nyerni Ochs Polgár a' Direktorságot, melyre olly igen kívánczozott? nem volt bizonyos.

Későbbi Tudósítások szerént, Pfyffer se' akart többé Direktoroskodni. Bay' helyébe Laharpe Polgár választódott. Pfyffer helyét, alig ha Ochs nem fogta el nyerni.

A' Walliserlandi Helvétusok közül 55-enn a' kik fő ellenzői voltak Hazájokban a' frantzia újjításoknak, fogva ülték vala Bernábann: de már most szabadon bocsátatta őket a' Fr. Vezér, Schauenburg Generális. Vizsga - eresztette fogásajkából még elébb, a' Szolothurnból elhúrtzott Kezeseket is.

A' Helvétziai Respublikához tartozott, de tőle külön szakadozni kezdett Olasz Tartományok, már most mind meg - hatá-

rozták magokat, hogy újra vízfűzä álljanak a' Helvétziai Respublikához, és annak Konstitúzióját ők is el fogadják.

Batáviát illető és Batáviai Tudósítások.

A' 12. dik Júniusi Revolútzioja ellen Batáviának, ki mertek kelni némely Párisi Újságok, azt ítélvénn Daendels Generálisról, hogy Ő, a' Törvények védelme ellen erányzott katonai hatalmaskodással, 24. óra alatt kis Kronvellé tette magát. A' Despotismust nyomta t. i. ő el, a' mint maga mondja, Batáviában: de az említett Újságok' ítélete szerént *nagyobb Despotismussal*: nem különben, mint Diogenes is tapodta vólt, a' mint maga mondotta, a' *Plátó kevélységét*: de Plátó igazán felelté neki, *hogy nagyobb kevélységgel*.

A' Batáviai Mérséklett Felekezet ellenben, igen örvend ezen Revolútziónak, mely, a' Robespierckedőknek 22. dik Januáriusi erőszakos Revolútziojokat rontotta el, a' mint-hogy már most, igen könnyebbült is azon Raboknak a' sorssa, kik, az említett 22. dik Januáriusi Revolútziókor fogattattak vala el, 's záródtak árestomba. Szabadon mehetnek bé t. i. hozzájuk a' Látogatók. Az új Revolútzio által rabságra jutott Személyekhez pedig senki bé nem botsátódik, és annyival nehezebben esik nékiek a' fogság, hogy éppen az áresto-

maik, Azoknak Fogházaik mellett vagnak, a' kiket ők vitettek vala rabságra.

A' Bétsi Udvarhoz Követté rendelték vala Batáviának 12 dik Június előtt való Igazgatói Blauw Polgárt: de a' mostani Igazgatók oly parantsolatot adtak ki eránta, hogy fogatódjék el Az Párisbann, a' hol t. i. tartózkodott vólt: de az el fogatós elől, el illantott.

Pári'si Tudósítások.

A' Rastadti Békességalkura 3-dik Francia Követül rendeltetett Roberjeot Polgár, parantsolatot vett a' Direktóriumtól, hogy haladék nélkül Hágába menjen.

Pári'sban vagon már 25-dik Júniustól fogva, Lacroix Polgár, ki a' Direktórium által viszsza hívatódott a' Hágai Fr. Követtségéből. Viszsza-érkezése után holzfazas beszéllgetést tartott mindjárt a' Külső dolgokra ügyelő Ministerrel.

Bonaparté Generális' Feleségéről azt írják Párisból, hogy a' Férje után szándékozik indulni Egyiptom felé: de elébb a' Plombieresi fürdőbe ment: a' hol mindazáltal kevésben múlt, hogy az Egyiptom felé való hajókázás helyett, Cháron' tsónakjára nem szorúlt. Történt t. i. hogy a' mint négy más Afzszonypajtásaival egygyütt múlatta volna magát egy folyosónn: véletlen lefakadt a' folyosó, 's ketten az Afzszonyok közül azonnal szörnyű halált haltak; ketten

pedig nagy sebeket kaptak. Bonaparténé is megütötte magát: de nem vezedelmissen,

Angliai Tudósítások.

Az Ánglusok Ofsztindiai birtokai ellen intézett szándékáról Bonaparténak, így okoskodnak a' Londoni Politikusok: Vagy a' Veress-tengerenn által akar Bonaparte az említett Birtokokba hatni; vagy szárazonn. Ha a' Veress-tengerenn: fel-téven, hogy el mehetne is addig Egyiptomonn által: hol vesz Öannyi szállító-hajót a' Veress-tengerenn a' mennyire szüksége lenne? De ha szállító-hajókra szert tehetne is: nem tehet hadi-hajókra, a' melyekkel ki-kehetne az ellen a' roppant tengeri erő ellen, mellyel birnak Napkeleti-Indiában az Ánglusok. — Ha pedig szárazonn akar oda indulni Siriából: úgy ezer német mértföldnyi utat kell neki tenni, és annak egy részét egészségtelen heves vidékekenn által. Által kellené neki a' Máraatok' földjén is menni, a' kik Barátjaik az Ánglusoknak; és ki-állíthatnak 3 száz ezer, leg-nagyobb részfent lovas Katonákat. Magok az Ánglusok is állíthatnak ki 12 ezer Eorópai Katonákat, és 70 ezer Európai módra gyakorlott Indus Katonákat: tudni való pedig, hogy az Ánglusok egy két ezer emberrel mindenkor sok ezereket meg futamtattak a' Tip-

pő Saib népéből, melyhez bíztak a' Frán-tziák.

A' Londoni Udvari Újságnak 26 - dik Júniusi Darabja szerént, Irlandiában a' Kir. Katonaság, el verte Jún. 21 - dikénn a' Pártosokat, Vinegar Hilli erőstanyájokból. Vízfsza nyerte tőlök más nap Wexford Városát is, a' melly, Fő - erősségjek volt.

Napkeleti Indiába, egy 50; egy 30; és két 18 ágyús hajókat szándékozott küldeni az Udvar, mellyeket nagy siettséggel készítettet is úthoz Június' vége felé a' Portsmouthi Kikötőhelybenn.

Lord Fitzgeraldnének a' Férje' halálát nagy kíméllyel igyekezett tudtára adni Londonban Hertzeg Richmond, Leinster Hertzegnek jelenlétébenn: de a' Lordné, mihelyt meg értette, hogy oda a' Férje: azonnal el ájúlt. Minekutánna magához jött valamennyire: kiáltotta a' Férjét, 's kérte a' vele lévő Hertzegeket, hogy adják vízfsza néki az ő igen igen kedves Férjét. Azolta háborodott elmével vagon, ez a' különös szépségű Ifjú-aszfzony: kinek sorsánn meg esvénn a' Királyné' szíve, engedelmet nyert a' Királytól, a' melynél fogva, már most Özvegy Lord Fitzgeraldnet, meg-tarthatják a' Férje' nagy tekintetű Attyafiai magoknál Londonbann.

Elegyes Tudósítások.

Ehrenbreitstein Vára és vidéke' számára, két eleséges hajók érkeztek Jún. 27-dikénn. A' Koblentzi Platzmájor engedett vólt titkonn ezen két hajóknak szabad által-menetelt, mely azonban tsak hamar ki-tudódván, a' Platzmájor ijedtébenn egy kútba ugrott: de ki-vonattatott onnét, és mindjárt más nap, Törvényszék' eleibe állítódott. Kivülötte még 30 más Személy-lyek is árestálódtak meg ezen dologbann.

Tseh Országbann az Oskolai Tanítók-nak nagyobb buzdítására, tiznek közzülök, száz száz forint jutalmat osztogattatott F. 2-dik Ferentz Tsászárr és Király a' múlt Oskolai esztendőbenn mutatott előmenetel-es szorgalmatosságjokért.

A' Szepességről Igló Városából írják, hogy azon a' vidékenn egy Bodanovits Demeter nevű Ember, már sok Bányászok-nak meg-mondta, hol és millyen méjjség-re fognak értzet találni.

* * *

A' Racin nagy Érdemü Magyar Magyarázójához, Tiszteletes Kováts Jó'sef Úrhoz. — Tisztelet - Vers.

Tapsot üss, jer Kedves Haza, édes remény élel szíve
Eltsüggedt szived', 's a' kétség' habjait üz-
zed melí szíve!

Örülj minden Honnyunk javát ohajtó Hazámfia
Ki nek lantján eddig péngett szív' sebhető ária.

Mert már hárúl a' Magyar ég bé ködözött éjjele,
Mely tsak nem minden jóltévő sugárokat
el nyele.

'S már nem tsak egy két tsillagink tettfszenek
fel az égen

Nem költsön fényt, 's törött sugárt lövel-
lenek, mint régen

De Hazai tsillagokkal ditsekszik láthatárunk,
Melyeknek tiztább fényeknél egyenesbb
úton járunk.

Ezek közzül való ama Pannonia szülötte
Tizteletes Kováts József Úr, a' kinek előtte
Vonúl az idegen firhang, 's izlés szemünkről
fére,

Eredeti sugárt hintvén a' Magyarok egére.
Úgy hogy ha oly ditséretet nyújt Virgil Eneás-
nak,

Melyre ma a' ditsösségen kapók hijába vás-
nak

'S ha Hunyadi vitézségét énekelő Horvátnak
Ditséreti fellyül hatnak púpján az Ararátnak.

'S ha ezen forró hazai hivségét meg ditsérte,
Hogy kéz volt a' ditsösségnek hantján meg-
halni érte.

Oh Hazám szentelt koszorút nem tennél e' fejébe

'S a' Magyar Hérosok száma közzé nem
irnád e' be?

Azt, a' ki a' tizta Vallást Nemzetünknek szí-
vébe,

Racin után munkáival gyengén tsepegteti be.

'S a' kiily szót ad a' roppant természetnek szá-
jába.

Hogy nem támadt e' szép világ alkotmánya
magába.

'S a' kis féreggel, 's minden szál fűvel ezt kiál-
tattya:

Jer Ember lásd bennem hogy szent, Bölts
's jó e' Világ Attya!

Azt ki Entheusi tüzzel 's kedves izléssel teli
Lantján, Éneásnak vitéz tetteit énekeli.

Azt ki jó például mint hív Hazafi azon ősi
Hangon lantol, melyen lantolt Pétzeli és
Gyöngyösi.

Oh Magyar ha érzékenyen meg gondolod eze-
ket,

Nem hullatsz e' ha vízfűz nézsz háláadó
könyveket!

Enugyan e' Mentorodat, a' micsak tart lételem
Még távolról is tisztelő karjaimmal ölelem.

Hazánk Tudósi e' szivnek példáját kövessétek,
Merta' szolgálval elásnia' Tálentomot vétek!

Azt mondja az Idvezítő, hogy nem azért te-
vék a'

Gyertyát a' tartóba, hogy azt fedezze bé a'
véka:

Igy tinéktek is nem azért meritett bölts lelketek
Világot, hogy mind örökre meg fojtódjon
bennetek.

Hanem égjen mint a' gyertya szüntelen a' Köz
Jóra

'S ne légyetek olyan tagok mint a' meg bom-
lott óra.

'S olyak mint a' levegőnek játszó tünemé-
nye,

Mely ellobbanván nem marad fel maga után
fennye.

Jánosi József

a' Pápai Reform. Collegiumban
Theologus és Philosophus Drák
's most Poëseos Praceptor.